

resolgué en part gràcies a l'històric plebiscit, pel qual els aranesos votaren, quasi unànimement, la unió amb Catalunya; mentrestant Beaumarchais fou substituït per un poder més neutral, el del rei de Mallorca, sotmes a França, però català, i aquest hi posà un altre governador més neutral, el qual, però, consagrà el nom del castell: «castellanus *Castri-leonis* pro illustrissimo rege Maioricarum», docs. p.p. per Reglà, *Lucha por Arén*, Ss. XIII-XIV (pp. 37-19).

Fet transcendent en la història dels avenços europeus del Dret Internacional, primer cas en el món, d'un petit poble que resol pacíficament el seu status nacional per votació lliure i majoritària, sota l'ègida catalana i papal.

Es tracta de l'antic castell en el centre de la Vall,¹⁵ llavors poc poblat, fora d'unes bordes, que amb el temps s'han convertit en el poble dit (*Les Bordes*. El nom del castell hi restà (la fortalesa va arruïnar-se, però encara l'anomenen «Castell de Lleó» en l'any 1641, quan els catalans tornaven a tenir guerra: aquest cop contra Madrid (*BABL* VIII, 107). El nom del poble llarg temps dugué el determinatiu *Les Bordes de Castell-lleó*.

En un altre nou capítol, no estic tan segur si hem d'admetre la mateixa etimologia, o pensar verament en LEO, -ONIS: *Montlleó*, llogaret segarrenc, del te. de St. Antolí i Vilanova. Pron. vulgarment *malió* (trisillàbic) per un pagès que Casac. interrogà, 1920, dins el te. de Freixenet de Seg.; dies més tard a Freixenet mateix³⁰ oïa *monleó* vacilant amb *monlèó*; els enginyers de l'IGC també ho sentirien amb *l* no palatal, car posaren *Molió* al vèrtex de triangulació, damunt del poblet. Avui poble abandonat. Espinàs (*Viatge a Segarra*, p. 131), anant des de St. Guim de la Rabassa cap a Vallfogona, després de mirar la vista des d'aquell turonet cap a Rubinat, només veié a l'esglesiaeta la llosa de la sepultura del rector, que hi morí el 1769; li digueren que encara hi van a fer un aplec, i en diuen «*Munió*».

Que hi hagi aquí una etim. diferent de la del LEONIS de *Vilalleons*, ens ho pot suggerir la manca de -s, i la grafia *u* amb què apareix en la menció més antiga, el nom del seu senyor: «Arnaldus de *Montleuno*», a. 1175 (*Cart. St. Cugat* III, 260). En les llistes de paròquies vigatanes p.p. Pladevall, figura (n. 156) *Montelo* (només en el doc. II, S. XII); S. Marie de *Monteleon* en la de 1331, p. p. Junyent (*Misc. Griera* I, 376). 1196: «Ste. Marie de *Monte Leones*» (*Cart. S. C.* III, 345). En fi: *Munt Leho* en el cens de 1359 (*CoDoACA* XII, 4).

Si hi ha l'etim. llatina, o aquella personal germànica, i si la germànica podria fer-se extensiva, fins i tot a *Vilalleons de Vic* (llavors en genitiu germànic LEUBONS), serà més prudent deixar-ho en suspens.³

¹ I confirmen MiretS. (ib. 33), i Pere Pujol (*Est. Rom. IEC* II, p. 95n.). — ² No cal ja documentar-lo a Cat., en tot cas notem que aquesta arrel LEUB- fou fecunda entre nosaltres. Aebischer (*Ono. Cat.*, p. 23) recull molts testimonis cat. de la forma dimi-

nutiva *Leubila*, -ilo. En efecte també el diminutiu LUBILA, -ILO, en els docs. cat. dels Ss. IX-X sofreix la caiguda de la -b-, com passà en el nostre *Castell-leó*: *Luila* a 957 (Mar., *N.A.Bna.*, IV, 47; *Louila*, *Loula*, en 4 docs. d'Organyà, S. XI dels p.p. Miret i Sans. — ³ En els cpts. amb *Castell* (o *Mont*-, que sol ser d'un castell) predomina de molt l'antropònim germànic, amb els de *Vila*-, no tant, i tanmateix també és ben freqüent; a Osona mateix: *Vilagelans* (AGILANS gen.), *Vilageliu* (GERHILD), *Vila-setrú*, *Viladrau*, *Vilabertran*, *Vila-robau*, *Vilanna*, *Vilarnau*, *Vilopriu*, *Vilomara*, *Vilosiu* (junt amb altres que no ho són: *Vila-romà*, *Vilajoan*, *Vilobí* etc.).

CASTELLCIR

Poblet central d'un municipi de l'Alt Vallès (Vallès Oriental), a les muntanyes entre Castellterçol i Centelles, del qual formen part igualment Marfà i Santa Coloma Sasserra.

PRON. MOD.: *kæstelsí*, 1920, Casac. a Centelles i a Moià; id. Cor., 1924, a Sta. Coloma Sasserra i a Castellcir mateix, 1932, a Castellcir.

En el terme de Castellcir i en el seu nom s'han sumat i refós els de dues antigues localitats que en formaven part, veïnes entre elles i de noms distints, però que s'esqueien a ser ben semblants. En tractaré consecutivament com A) i B), guiant-me per la llum de la lingüística i les normes fonètiques, i fundant-me en la informació directa recollida en les enquestes i en les caminades que hi vaig fer travessant-lo en tots sentits; i també en les precises notícies que en dóna el Prof. Antoni Pladevall en el seu bon llibre sobre *Castellterçol* (1990, pp. 110-116).

MENCIONS ANT. A) 1193: Donaren «Bernart de *Castrocir* et --- so capitulo Vici Ausonae --- mansum --- in parrochia Sancte Columbe de Serræ» (Hinojosa, *Rég. Señ.enCat.*, p. 77). Mitjan S. XII: «Presbiteri de *Castrociro*» (doc. II, de les llistes parroquials vigatanes p.p. Pladevall, n.º 78); 1221: Guiljelmus de *Castrociro* (lectura ben clara tant en el facs. com en la transcripció, *BABL*, pp. 144 i 145); 1231: G. de *Castrociro* (monogr. IV, 6, de la colle. del canonge Ripoll i Vilamajor); 1331, 1333 i 1339: «ecclesia de *Castrociro*», escrit igual en les tres llistes de paròquies vigatanes p.p. el Dr. Ed. Junyent (*Misc. Griera* I, 380, 385, 387); 1359: *Castell Sir* (*CoDoACA* XII, 67).

Pladevall hi afegeix que la dinastia dels *Castellcir* comença en el S. XI amb Geroard, casat amb Ermesenda; el seu fill Guillem Geroard va retornar al monestir [de Bages] els aious que li havia sostrets el seu pare; d'ells deriva la família, que a partir de Bertran de *Castellcir* (1113-20) fan deixas al monestir de L'Estany: el domini del castell de *Castellcir*, el mateix que Cedmar Miró de Castellterçol (cf. p. 45) féu el 1093. Continua donant notícies dels *Castellcir*: el 1294 Jaume II assetjà i prengué el castell de *Castellcir*, a causa de les malvestats comeses pel seu senyor, Gila-